

הקדוש ברוך הוא אומר, אלי קרא משעיר. קול שמעתי בגלות שעיר, אותם שדחוקים ביניהם, אותם ששוכבים בצפר. ומה הם אומרים? שמר מה מלילה שמר מה מליל. הם תובעים אותי על הגבירה, מה עשיתי מהגבירה שלי.

אזי הקדוש ברוך הוא מכניס את הפמליא שלו ואומר: ראו בני אהובי, שהם דחוקים בגלות ועוזבים את הצער שלהם ומבקשים ממני על הגבירה, ואומרים: שמר - אתה שנקרא שומר, איפה השמירה שלך? איפה השמירה של ביתך? מה מלילה - מה עשית מלילה, כף שמרת אותה?! מה מליל? שהרי לפעמים נקראת לילה ולפעמים נקראת ליל. זהו שכתוב (שמות יב) ליל שמרים הוא, וכתוב הוא הלילה הזה. אזי הקדוש ברוך הוא משיב להם: הרי שמירתי נמצאת, שהרי אני עתיד לקבל אותה ולהמצא עמה. זהו שכתוב אמר שמר, אותו ששומר את הבית, אתה בקר וגם לילה, שהרי בהתחלה הסתלק למעלה למעלה, והעלה את אותו (מקום) בקר שמזמן אצלו תמיד. עכשו אתה בקר, והרי הוא מזמן להתחבר עם הלילה. וגם לילה, הרי היא זמינה, אבל בגללכם מתעכבים.

ואם אתם רוצים את זה, על מה אתם מתעכבים? שבו. שובו בתשובה. אז אתיו, באו אלי, ונהיה כלנו במדור אחד, וכלנו נשוב למקומנו. זהו שכתוב, (דברים ל) ושב ה' אליהי

את שבותך, והשיב לא נאמר, אלא ושב ושב פתוב כאן. אלא אחד לכנסת ישראל, ואחד לקדוש-ברוך-הוא. זהו שכתוב ושב ה' אליהי את שבותך, ושב וקבצך מכל העמים.

קדשא בריך הוא אומר, אלי קורא משעיר, קלא שמענא בגלותא דשעיר, אינון דדחקי בינייהו, אינון דשכבי לעפרא. ומאי אמרי. שומר מה מלילה שומר מה מליל אינון תבען לי על מטרוניתא, מה עבדית מן מטרוניתא דילי. ברין קדשא בריך הוא כניש לפמליא דיליה, ואמר, חמו בני רחימי, דאינון דחיקין בגלותא, ושבקין צערא דלהון, ותבעין לי על מטרוניתא. ואמרי, שומר: אנת דאקרי שומר, אן הוא שמירה דילך אן הוא שמירה דביתך. מה מלילה: מה עבדת מלילה, הכי נטררת לה. מה מליל. דהא לזמנין אתקרי לילה, ולזמנין אתקרי ליל, הדא הוא דכתיב, (שמות יב) ליל שמורים הוא. וכתיב הוא הלילה הזה.

ברין קדשא בריך הוא אתיב לון, הא שמירה דידי אשתכח, דהא אנא זמין לקבלה, ולאשתפחא בהדה, הדא הוא דכתיב אמר שומר, ההוא דנטיר ביתא, אתה בקר וגם לילה. דהא בקדמיתא אסתלק לעילא לעילא, וסליק לההוא (ס"א אתר) בקר דאזדמן ביה תדירא. השתא אתה בקר. הא זמין לאתחברא בלילה. וגם לילה, הא זמינא היא. אבל בגיניכון אתעכבו. ואי אתון בעאן דא, על מה אתון מתעכבי, שובו. שובו בתשובה. פדין אתיו, אתו לגבאי, ונהוי כלא במדורא חדא, וכלנא נתוב לאתרנא. הדא הוא דכתיב, (דברים ל) ושב יי' אליהי את שבותך, והשיב לא נאמר, (דף כ"ב ע"א) אלא ושב. תרין ושב ושב פתיב הכא. אלא, חד לכנסת ישראל. וחד לקודשא בריך הוא. הדא הוא דכתיב ושב יי' אליהי את שבותך ושב וקבצך מכל העמים.

פְּתַח אוֹתוֹ סוֹחֵר וְאָמַר, (איוב לח) בְּרֵן יַחַד פְּכָבִי בְּקָר וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. בא רֵאָה, כְּשֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בָּא לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ עִם הַצְּדִיקִים בְּגַן עֵדֶן, כָּל דְּבָרֵי הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן (הַעֲלִיוֹן), וְכָל הַעֲלִיּוֹנִים וְהַתַּחְתּוֹנִים מִתְעוֹרְרִים כְּנִגְדוֹ, וְכָל הָאֵילָנוֹת שֶׁבְּגַן עֵדֶן פּוֹתְחִים בְּשִׁבְחַ כְּנִגְדּוֹ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (דברי הימים א טז) אֲזוּ יִרְנְנוּ עֲצֵי הַיַּעַר מִלִּפְנֵי ה' כִּי בָא. וְאֶפְלוּ עוֹפוֹת הָאָרֶץ, כָּלֵם רוֹחֵשִׁים שִׁבַּח לִפְנֵי. אֲזִי יוֹצֵאת שְׁלֵהֶבֶת וּמִכָּה בְּכַנְפֵי הַתְּרַנְגוּל, וְהוּא קוֹרֵא וּמְשַׁבַּח אֶת הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, וְקוֹרֵא לְבָנָי אָדָם שֵׁשֶׁתְּדַלוּ בַתּוֹרָה וּבְשִׁבְחוֹ שֶׁל אֲדוֹנָם וּבַעֲבוּרָתוֹ. אֲשֶׁרֵי חֲלָקֵם שֶׁל מִי שְׁעוֹמְדִים מִמִּטּוֹתֵיהֶם לְהַשְׁתַּדֵּל בַּתּוֹרָה.

בְּשִׁבְחַ הַבְּקָר, פֶּתַח הַדְּרוֹם וּפְתַחֵם, וְשַׁעֲרֵי רְפוּאָה יוֹצְאִים לְעוֹלָם, וְרוּחַ הַמְּזוּרַח מִתְעוֹרְרֵת, וְנִמְצָאִים רַחֲמִים, וְכָל אוֹתָם כּוֹכְבִים וּמְזֻלוֹת שֶׁמְמַנִּים תַּחַת שְׁלֹטוֹנוֹ שֶׁל הַבְּקָר הַזֶּה, כָּלֵם פּוֹתְחִים בְּשִׁבְחַ וּמְשַׁבְּחִים לְמֶלֶךְ הַעֲלִיוֹן. זֶהוּ שְׁפָתוֹב בְּרֵן יַחַד פְּכָבִי בְּקָר וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. מֵה עוֹשִׂים כָּאֵן בְּנֵי אֱלֹהִים, שֶׁהֵם מְזַמְּנִים תְּרוּעָה בְּהַאי בְּקָר, וְהֵא כָּל דֵּינִין אֲתַעְבְּרוּ בְּזִמְנָא דְחֶסֶד אֲתַעַר בְּעֵלְמָא. אֵלָא וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים, הֵא אֲתַבַּר תּוֹקְפָא דְדֵינִין קִשְׁיִין, אֲתַבַּר חִילָא דְלַהוֹן, כְּמָה דְאֵת אָמַר (ישעיה כד) רַעָה הַתְּרוּעָה אֲרִץ.

וְכָל כְּהָ, בְּגִין דְּהֵאֵי בְּקָר אֲתַעַר בְּעֵלְמָא, וְאֲבַרְהֵם אֲתַעַר וְאֵתִי לְמִנְטַע אֲשֶׁל בְּבָאָר שְׁבַע. מְלָה דָא הֲכִי שְׁמַעְנָא לָהּ, בְּבָאָר שְׁבַע וְדָאֵי, וּכְתִיב (בראשית כא) וַיִּקְרָא שֵׁם בְּשֵׁם יְיָ אֵל עוֹלָם.

פְּתַח חֲבֵרִיָּה טַיִיעָא וְאָמַר, (בראשית מד) הַבְּקָר אוֹר וְהָאֲנָשִׁים שְׁלָחוּ וְגו', מָאֵי הַבְּקָר אוֹר.

פְּתַח הַהוּא טַיִיעָא וְאָמַר, (איוב לח) בְּרֵן יַחַד פְּכָבִי בְּקָר וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. תָּא חֲזִי, כַּד קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵתִי לְאַשְׁתַּעֲשֵׂעַ עִם צְדִיקָיָא בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, כָּל מְלֵי דְעֵלְמָא תַּתְּאָה (ס"א ע"א), וְכָל עֵלְאִין וְתַתְּאִין מִתְעַרְיִין לְקַבְּלֵיהּ. וְכָל אֵילָנֵי דְבְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, פֶּתַחֵי שְׁבַחָא לְקַבְּלֵיהּ. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (דברי הימים א טז) אֲזוּ יִרְנְנוּ עֲצֵי הַיַּעַר מִלִּפְנֵי יְיָ כִּי בָא. וְאֶפְלוּ עוֹפֵי דְאַרְעָא, כְּלַהוּ מְרַחֲשֵׁי שְׁבַחָא קַמֵּיהּ. כְּדִין שְׁלַהוּבָא נֶפֶק, וּבִטְשׁ בְּגִדְפוּי דְתְּרַנְגוּלָא, וְקָרִי וְשִׁבַּח לְמִלְכָּא קְדִישָׁא. וְקָרִי לְבָנָי נְשָׂא דִישְׁתַּדְלוּן בְּאוּרִייתָא, וּבְשִׁבְחָא דְמֵאֲרִיהוֹן, וּבְפוֹלְחָנֵיהּ. זַפְּאָה חוֹלְקִיהוֹן דְמָאֵן דְקִיִּמִין מְעַרְסִייהוּ, לְאַשְׁתַּדְלָא בְּאוּרִייתָא.

כַּד אֲתֵי צַפְרָא, פֶּתַחִין דְדְרוּמָא נְפַתְחִין, וְתַרְעֵי דְאַסְוּוֹתָא נְפַקִין לְעֵלְמָא, וְרוּחָא דְמְזוּרַח אֲתַעַר, וְרַחֲמֵי אֲשַׁתְּפָחוּ, וְכָל אֵינּוֹן כְּכַבְּיָא וּמְזֻלֵי דְמְמַנִּין תַּחוֹת שׁוֹלְטָנֵיהּ דְהֵאֵי בְּקָר, כְּלַהוּ פֶּתַחִין שְׁבַחָא וְזִמְרִין לְמִלְכָּא עֵלְאָה. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, בְּרֵן יַחַד פְּכָבִי בְּקָר וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים, מֵה כְּעָאֵן הֲכָא בְּנֵי אֱלֹהִים, דְּאֵינּוֹן מְזַמְּנִין תְּרוּעָה בְּהֵאֵי בְּקָר, וְהֵא כָּל דֵּינִין אֲתַעְבְּרוּ בְּזִמְנָא דְחֶסֶד אֲתַעַר בְּעֵלְמָא. אֵלָא וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים, הֵא אֲתַבַּר תּוֹקְפָא דְדֵינִין קִשְׁיִין, אֲתַבַּר חִילָא דְלַהוֹן, כְּמָה דְאֵת אָמַר (ישעיה כד) רַעָה הַתְּרוּעָה אֲרִץ.

וְכָל כְּהָ, בְּגִין דְּהֵאֵי בְּקָר אֲתַעַר בְּעֵלְמָא, וְאֲבַרְהֵם אֲתַעַר וְאֵתִי לְמִנְטַע אֲשֶׁל בְּבָאָר שְׁבַע. מְלָה דָא הֲכִי שְׁמַעְנָא לָהּ, בְּבָאָר שְׁבַע וְדָאֵי, וּכְתִיב (בראשית כא) וַיִּקְרָא שֵׁם בְּשֵׁם יְיָ אֵל עוֹלָם.

פְּתַח חֲבֵרִיָּה טַיִיעָא וְאָמַר, (בראשית מד) הַבְּקָר אוֹר וְהָאֲנָשִׁים שְׁלָחוּ וְגו', מָאֵי הַבְּקָר אוֹר.